

Stabat Mater

Josef Janowski's Polish translation of the famous Marian hymn is particularly vivid, more so, perhaps, than the original Latin text on which it was based. The Polish text and a free English translation are given here with the standard Latin and English versions for comparison.

1. Stała Matka bolejąca (Stabat mater dolorosa)
for soprano, SA choir, and orchestra
2. I któż widział tak cierpiącą (Quis est homo qui non fleret)
for baritone, SATB choir, and orchestra
3. O Matko Źródło Wszechmiłości (O, Eia, Mater, fons amoris)
for soprano, alto, SA choir, and orchestra
4. Spraw niech płaczę z Tobą razem (Fac me tecum pie flere)
for soprano, alto, SATB choir (a cappella), and orchestra
5. Panno słodka racz mozołem (Virgo virginum praeclara)
for baritone, SATB choir, and orchestra
6. Chrystus niech mi będzie grodem (Christe, cum sit hinc exire)
for soprano, alto, baritone, SATB choir, and orchestra

POLISH SUNG TEXT

ENGLISH TRANSLATION

1

Stała Matka boleją,
Kolo krzyża łzy lejąca,
Gdy na krzyżu wisiał Syn.

1

Mother, bowed with dreadful grief
You must watch with slowly falling tears
Your Son dying on the Cross!

A jaj duszę potyraną
Rozplakaną, poszarpaną
Miecz przeszywał ludzkich win.

Through Your heart, pierced with sorrow,
That cruel sword must be driven
As it was foretold, oh Holy One!

O, jak smutna, jak podcięta
Była Matka Boża święta,
Cicha w załamaniu rąk!

Oh! How sad and afflicted
Was that Blessed Lady,
Mother of the Only Begotten!

O, jak drżała I truchlała,
I bolała, gdy patrzała
Na synowskich tyle mąk.

She who saw with grief
And contemplated the unending
Anguish of Her Son!

2

I któż, widząc tak cierpiącą,
Łzą nie zaćmi się gorącą,
Nie drgnie, taki czując nóż?

2

Could anyone withhold their own tears
Thus beholding Christ's dear mother
In woe unlike any other woe!

I kto serca nie ubroczy,
Widząc, jak do krzyża oczy
Wzbiła, z bólu drętwa już.

Who would not feel grief
For that kneeling Holy Mother –
Suffering as no-one else has?

Za ludzkiego rodu winy
Jak katowan był jedyny,
Męki każdy niósł a dział.

For every nation's sins
He suffered persecution,
A prey to scourgers, as she saw:

I widziała, jak rodzony
Jej umierał opuszczony,
Zanim Bogu duszę dał.

3
Matko, źródło wszechmiłości,
Daj mi uczuć moc żalości,
Niechaj z Tobą dźwignę ból.

Chrystusowe ukochanie
Niech w mym sercu ogniem stanie,
Krzyża dzieje we mnie wtul.

Matko, Matko, miłosiernie
Wejrzyj. Syna Twego ciernie
W serce moje wraź jak w cel.

Rodzonego, męczzonego,
Syna Twego orzaniego
Każń owocną ze mną dziel.

4
Spraw, niech płaczę z Tobą razem,
Krzyża zamknę się obrazem
Aż po mój ostatni dech.

Niechaj pod nim razem stoję,
Dzielę Twoje krawe znoje.
Twą boleścią zmywam grzech.

5
Panno słodka, racz, mozołem
Niech me serce z Tobą społem
Na golgocki idzie skłon.

Niech śmierć przyjmę z katów ręki,
Uczestnikiem będę męki,
Razów krwawych zbiorę plon.

Niechaj broczy ciało moje,
Krzyżem niechaj się upoję,
Niech z miłosnych żyję tchnień!

W morzu ognia zapalony,
Z Twojej ręki niech osłony
Puklerz wezmę w sądu dzień!

Saw her Jesus taken most foully,
Forsaken by all, languishing,
When he gave up his spirit.

3
Tender Mother, sweet fountain of love,
Quickly soften my hard heart,
Make me share Your pain:

Kindle in me such burning zeal,
Let such rich love flow to Jesus
That I may be favoured.

Holy Mother, I implore You,
Crucify this heart before you –
It is truly guilty!

Hatred, mockery and scorn,
Accusation, blindness, thirst,
Give all these to me.

4
Under Your care, weeping, watching,
Unsleeping beneath the Cross
May I live and mourn for His sake:

Kneeling with You close to Jesus,
Feeling all Your pain with You,
Oh! Grant me this, my prayer.

5
Immaculate maid most excellent,
Peerless, dwelling in the highest heaven,
Make me truly mourn with You;

May my sighs help me bear his death,
Ever reviving in me
The anguish he suffered on my behalf:

Bearing the same scars as His,
Enflamed by the Cross,
Elated to ecstatic love:

Inspired and affected thus,
Virgin, let me be protected
When I am called in my turn.

6

Chrystus niech mi będzie grodem,
Krzyż niech będzie mym przewodem,
Łaską pokrop, życie daj!

Kiedy ciało me się skruszy,
Oczyszczonej w ogniu duszy
Glorię zgotuj, niebo, raj.

LATIN ORIGINAL TEXT

1

Stabat mater dolorosa
iuxta Crucem lacrimosa,
dum pendebat Filius.

Cuius animam gementem,
contristatam et dolentem
pertransivit gladius.

O quam tristis et afflicta
fuit illa benedicta,
mater Unigeniti!

Quae maerebat et dolebat,
pia Mater, dum videbat
nati poenas inclyti.

2

Quis est homo qui non fletet,
matrem Christi si videret
in tanto supplicio?

Quis non posset contristari
Christi Matrem contemplari
dolentem cum Filio?

Pro peccatis suae gentis
vidit Iesum in tormentis,
et flagellis subditum.

Vidit suum dulcem Natum
moriendo desolatum,
dum emisit spiritum.

6

May His sacred Cross defend me,
May he who died there be my friend
So that He may pardon me!

When my mortal body perishes,
Grant to my soul
All the joys of Paradise.

STANDARD ENGLISH TRANSLATION

1

At the Cross her station keeping,
stood the mournful Mother weeping,
close to Jesus to the last.

Through her heart, His sorrow sharing,
all His bitter anguish bearing,
now at length the sword has passed.

O how sad and sore distressed
was that Mother, highly blest,
of the sole-begotten One.

Christ above in torment hangs,
she beneath beholds the pangs
of her dying glorious Son.

2

Is there one who would not weep,
whelmed in miseries so deep,
Christ's dear Mother to behold?

By the Cross with thee to stay,
there with thee to weep and pray,
is all I ask of thee to give.

For the sins of His own nation,
She saw Jesus wracked with torment,
All with scourges rent:

She beheld her tender Child,
Saw Him hang in desolation,
Till His spirit forth He sent.

3

Eia, Mater, fons amoris
me sentire vim doloris
fac, ut tecum lugeam.

Fac, ut ardeat cor meum
in amando Christum Deum
ut sibi complaceam.

Sancta Mater, istud agas,
crucifigi fige plagas
cordi meo valide.

Tui Nati vulnerati,
tam dignati pro me pati,
poenas mecum divide.

4

Fac me tecum pie flere,
crucifixo condolere,
donec ego vixero.

luxta Crucem tecum stare,
et me tibi sociare
in planctu desidero.

5

Virgo virginum praeclara,
mihi iam non sis amara,
fac me tecum plangere.

Fac, ut portem Christi mortem,
passionis fac consortem,
et plagas recolor.

Fac me plagis vulnerari,
fac me Cruce inebriari,
et cruore Filii.

Flammis ne urar succensus,
per te, Virgo, sim defensus
in die iudicii.

6

Christe, cum sit hinc exire,
da per Matrem me venire
ad palmam victoriae.

3

Can the human heart refrain
from partaking in her pain,
in that Mother's pain untold?

O thou Mother! fount of love!
Touch my spirit from above,
make my heart with thine accord:

Make me feel as thou hast felt;
make my soul to glow and melt
with the love of Christ my Lord.

Holy Mother! pierce me through,
in my heart each wound renew
of my Savior crucified:

4

Let me share with thee His pain,
who for all my sins was slain,
who for me in torments died.

Let me mingle tears with thee,
mourning Him who mourned for me,
all the days that I may live:

5

Let me, to my latest breath,
in my body bear the death
of that dying Son of thine.

Virgin of all virgins blest!,
Listen to my fond request:
let me share thy grief divine;

Wounded with His every wound,
steep my soul till it hath swooned,
in His very Blood away;

Be to me, O Virgin, nigh,
lest in flames I burn and die,
in His awful Judgment Day.

6

Christ, when Thou shalt call me hence,
by Thy Mother my defense,
by Thy Cross my victory;

Quando corpus morietur,
fac, ut animae donetur
paradisi gloria.

When my body dies,
let my soul be granted
the glory of Paradise.

Veni Creator

Zstąp Gołębica, Twórczy Duch,
byś myśli godne wzbudził w nas,
ku Tobie wrnosim wrok I słuch,
spólnie żyjący, wrośli wraz.
Który się zwiesz Biesiadą dusz,
Wszechmogącego Boży dar,
płomieniem duszom piętno włóż,
przez czułość serc, zdroj żywy, żar.
Zbrój nas we siedem darów łask,
Prawicą Ojca ojce wskrzesz,
w Obrzędzie roztocz wieszcz blask,
we Słońce dusze w lot Twój bierz.
Zestąp Światłości w zmysłów mrok,
dobądź serc naszych zapał z łon,
by człowiek przemógł cielska trok
i mocen wznioł się w męski ton.
Odwołaj wroga z naszych dróg,
w pokoju pokój zbawczy nam,
powieziemy nas Wieszczący Bóg,
przejdziemy cało złoć i kłam.
Zwól prez cię w Tobie Ojca znać,
zwól, by był przez Cię Poznan Syn,
zwól w Tobie Światłość świata dać,
zwól z Wiarą wieków podjąć CZYN.

Come Down Creative Spirit

Come down Creative Spirit, Dove,
fill our minds with worthy thoughts,
we lift our eyes and ears to You,
we now alive, raised together.
You who are called Feast of Souls,
a gift from Almighty God,
mark our souls with fire
through hearts' tenderness, a warm living spring.
With the grace of seven gifts arm us,
with a Father's arm lift up our fathers,
shed a ritual poetic light,
draw souls into the Sun.
light, come down into sensuous darkness,
draw fervour from our hearts
that humanity may break its corporeal chains
and rise up, powerfully, in manly song.
Take our enemies from our paths,
give us salvation and peace,
lead us, God of Prophecy,
to vanquish the lies that wound.
Through You may we know the Father,
through You may we know the Son,
through You may light descend to earth,
may the Faith of ages become a DEED.

Litania do Najświętszej Marii Panny

1
Łodzi z koralu,
Serc Przewoźniczko
Ponad głębiną,
Kładko cedrowa
W nas przerzucona—
Przenieś mą miłość.

2
Granico prosta,
Którą Bóg serca
Nasze przemierzył—
Włącz ziemie żyzne

Litany to the Holy Virgin Mary

1
Boat of coral,
Bearer of hearts
Over the depths,
Plank of cedar
Thrown across us—
Carry my love.

2
Simple frontier,
With it God
Measures our hearts—
With rich soil

Do ciała mego,
Co puste leży.

Fill my body,
Which now lies empty.

3
Dwundastodźwięczna
Cytaro, której
Struny są z nieba—
Dźwięk mowy ludzkiej
Dla ucha mego
Przywróć od nowa.

3
Twelve-noted
Cithara, whose
Strings are heaven—
Return to my ear
Once again the sound
Of human speech.

4
Łask Błyskawico
Rozwiąż mi oczny,
Bym w nich obudził:
Matkę, I ojca,
Siostry I braci,
I wszystkich ludzi.

4
Lightning of mercies,
Unbind my eyes
That I may there awaken
Mother and father,
Sisters and brothers
And all humanity.

5
O, wstąp w me grzechy,
Jak w miasta judzkie,
Swoim imieniem:
Mario z Libanu!
Mario z Egiptu!
Mario z Betlehem!

5
Oh! Enter my sins
With your name
Like a Judean town:
Mary of Lebanon!
Mary of Egypt!
Mary of Bethlehem.

6
Jak krzak skatlały,
Jałowiec ciemny
Jest moja wiara,
Pozwól jej rosnąć,
Panno wysoka,
Ku niebu dalej!

6
Like a small bush,
A dark juniper,
Is my faith.
Let it grow,
Great Lady,
To reach up to heaven!

7
Niech w Ciebie wejdzie,
Za Tobą idzie,
Przed Tobą pada—
Różo otwarta,
Lipca pogodo,
Psalmie Dawida!

7
Let it enter you,
Follow you,
Fall down before you—
Rose in full bloom,
Weather in July,
Psalm of David!

Demeter

Słońce na mrocznym szfiryze niebios kona
I pełźnie szara mroku pleśń
Wiatr cichą załzawioną bólem pieśń
Gran a zwichrzonych strunach moich włosów.

Pokoma bólem idę w poniewierce śladami dziecka
Już do swych gniazd wracają ptaki
Zimne oczy gwiazd patrzą w me biedne
okrwawione serce

W mroku mię płacz twój doleciał dziecino
Idę więc w pustkę wyciągnawszy dłonie
I pustkę tulę na zmartwiałym łonie.

Morze szlochem w dal uderza siną
Wstępuję w Nocy bezgłośną Nirwanę
Gdzie jeno serce dzwoni serce łzami szklane.

Demeter

The sun is dying in the heavenly blue,
Dusk's grey mould creeps over everything,
The wind plays a soft song, tearfully painful,
On my hair's tangled tresses.

Painfully humbled, I follow a child's steps,
The birds are returning to their nests
And the stars' frigid eyes
Look inside my wretched, blood-stained heart.

I caught your sobbing in the dark,
So I march on, stretching my arms to the void,
Hugging the void to my shrunken womb.

The lament of the sea breaks the red sky,
I enter Night's silent Nirvana
Where chimes the heart, glistening with tears.

Reproduced by kind permission of The Polskie Wydawnictwo Muzyczne S.A., Kraków, Poland.